

Waldemar Chrostowski

36 Sympozjum Biblistów Polskich

Collectanea Theologica 69/1, 5-8

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

36. SYMPOZJUM BIBLISTÓW POLSKICH
Poznań, 17–18 IX 1998

Kolejne, 36. Sympozjum Biblistów Polskich odbyło się w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Poznańskiej. Zgromadziło rekordową liczbę ponad 120 uczestników z całego kraju, zajmujących się studiowaniem, objaśnianiem i wykładaniem Pisma Świętego. Wiodącym tematem obrad była szeroko pojęta problematyka przekładania ksiąg biblijnych na inne języki, w tym również na języki nowożytny. Impuls do jej podjęcia dały dwie okoliczności. Pierwsza to przypadająca w 1997 r. czterechsetna rocznica śmierci o. Jakuba Wujka SJ. Wprawdzie w wielu miejscach Polski odbyły się rocznicowe obchody, z których najważniejszym wydarzeniem było sympozjum naukowe „Życie i twórczość o. Jakuba Wujka (1541-1597)”, zorganizowane 8 grudnia 1997 r. przez Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie – Sekcja św. Andrzeja Boboli „Bobolanum” (zob. CTh 67/1997/4, s. 175-178), ale katolicy bibliści polscy postanowili, aby raz jeszcze, na wspólnych obradach, nawiązać do tego monumentalnego dzieła. Druga okoliczność uzasadniająca problematykę sympozjum to ukazanie się w 1997 r. nowego przekładu Pisma Świętego na język polski, nazwanego Biblią Warszawsko-Praską, którego dokonał bp prof. dr hab. Kazimierz Romaniuk.

Obrady poprzedziła koncelebrowana Msza św. w kaplicy seminaryjnej, której przewodniczył abp Juliusz Paetz, metropolita poznański. Serdecznie powitał wszystkich uczestników i wygłosił homilię poświęconą pożytkom i odpowiedzialności za sprawowanie posługi Słowa Bożego w Kościele. Sympozjum otworzył ks. prof. dr hab. Ryszard Rubiniewicz SDB z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, członek Papieskiej Komisji Biblijnej i kończący właśnie pierwszą kadencję prezes Sekcji Biblistów Polskich.

W ramach pierwszej, przedpołudniowej sesji zostały wygłoszone dwa referaty. Autor pierwszego, prof. James Swetnam SJ z Papieskiego

Instytutu Biblijnego w Rzymie, przedstawił w języku angielskim temat *Hesed w Starym Testamencie, a eleos w Nowym*, tłumaczony na język polski przez ks. Andrzeja Kondrackiego SDB. Profesor Swetnam jest doskonale znany całemu ostatniemu pokoleniu studentów i absolwentów PIB jako kompetentny i wymagający, lecz zarazem życzliwy i wyrozumiały znawca oraz wykładowca greki nowotestamentowej. W swoim referacie wskazał na trudności wynikające z przekładu hebrajskiego *hesed* na język starożytny grecki, który nie miał ścisłych odpowiedników w terminologii semickiej. Tłumacze Biblii Greckiej przekładając *hesed* jako *eleos* stworzyli podwaliny pod nowotestamentowe pojęcia opisujące osobę i dzieło zbawcze Jezusa Chrystusa. Drugi referat, zatytułowany *Językowy obraz wspólnoty*, wygłosiła prof. dr hab. Danuta Biernowska (Uniwersytet Łódzki). Autorka skupiła się na tłumaczeniach Nowego Testamentu Jakuba Wujka, wskazując m.in. na zróżnicowane i bogate pole semantyczne łacińskiego rzeczownika *ecclesia*.

Na sesję popołudniową złożył się referat ks. prof. dr hab. Juliana Warzechy SAC z Akademii Teologii Katolickiej i komunikat ks. doc. dr hab. Jerzego Chmiela z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Ks. prof. J. Warzecha przedstawił *Uwagi i refleksje na marginesie przekładu Starego Testamentu w Biblii Warszawsko-Praskiej*. Wartość tego referatu polega przede wszystkim na tym, iż jest to pierwsza systematyczna i pogłębiona próba oceny najnowszego tłumaczenia ksiąg świętych na język polski. Nie jest ono filologiczne, a raczej literackie i powinno się stać przedmiotem wnikliwej i krytycznej refleksji biblistów, również dlatego, by w ewentualnych następnych wydaniach wprowadzić niezbędne poprawki i modyfikacje. Po referacie wywiązała się żywa dyskusja. Podkreślano, że szkoda, iż w spotkaniu poznańskim nie wziął udziału bp Kazimierz Romaniuk. Byłaby to dobra sposobność, aby postawić pytania zarówno co do przebiegu pracy translatorskiej jak też obranych technik i sposobów rozwiązywania rozmaitych trudności i problemów. Narazie paradoks polega na tym, że znacznie więcej wiemy o zapleczu i kontekście powstawania przekładu Jakuba Wujka niż tłumaczenia bpa Kazimierza Romaniuka. Bibliści polscy, z wdzięcznością i zainteresowaniem przyjmując to wielkie dzieło, mają jednocześnie pełne prawo i obowiązek jego rzetelnej oceny. W komunikacie *Semiotyka przekładu biblijnego* ks. doc. J. Chmiel rzeczowo omówił najnowsze tendencje i kierunki w tej dziedzinie.

Następnie pani Barbara Enholc-Narzyńska, dyrektor generalny Towarzystwa Biblijnego w Polsce, zapoznała zebranych ze stanem prac

nad przekładem ekumenicznym Biblii. Bardzo też są zaawansowane prace nad dwoma innymi przekładami Pisma Świętego na język polski. Jeden jest znany jako „Biblia Paulińska”, zaś drugi, pod roboczym mianem „Biblia Rodzinna”, ma się ukazać staraniem Oficyny Wydawniczej „Vocatio”. Tak poważne inicjatywy świadczą o prężnym rozwoju katolickiej biblistyki polskiej. Wieczorem odbywały się spotkania towarzyskie, a także wystawiano i sprzedawano książki o tematyce biblijnej.

Wykłady w drugim dniu sympozjum były poświęcone starożytnym przekładom biblijnym. Nie ulega wątpliwości, że wszechstronne rozeznanie o przekładach targumicznych, Septuagincie oraz najstarszych łacińskich tłumaczeniach Biblii jest warunkiem owocnej pracy nad przekładami na języki nowożytne. Ks. dr Krzysztof B a r d s k i z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie przedstawił interesujący referat *Księga Koheleta w przekładach św. Hieronima. Diachroniczne aspekty pracy translacyjnej. Niezwykła aktywność św. Hieronima na polu przekładania Biblii pozwala prześledzić znamiennej ewolucję jego zapatrywań i poglądów, a dzięki temu poznać, na czym polegają trudności, którym muszą sprostać tłumacze ksiąg świętych. Temat wystąpienia ks. prof. dr hab. Antoniego Troniny z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego brzmiał *Najstarsze tłumaczenia Pięcioksięgu*. Autor omówił Pięcioksiąg Samarytański, aramejskie piśmiennictwo targumiczne, Peszitte, podkreślając w każdym przypadku wspólnotowy charakter przekładów, a także ich zaplecze kultowe i liturgiczne. Chociaż wiele z nich było dziełem pojedynczych osób, jednak powstawały dla potrzeb wspólnoty, dając wyraz ogólnie przyjętej wierze i doświadczeniu religijnemu.*

W 1998 r. dobiegła końca pięcioletnia kadencja dotychczasowych władz Sekcji Biblistów Polskich. Po raz pierwszy wybór nowych został dokonany nie przez aklamację, ale w tajnym głosowaniu. Przewodniczącym został wybrany ponownie ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB, zaś wiceprzewodniczącym ks. prof. ATK dr hab. Waldemar Chrostowski. Do zarządu weszli przedstawiciele najbardziej prężnych ośrodków akademickich w kraju: s.dr hab. Ewa Jezierska OSU (Wrocław), ks. prof. dr hab. Janusz Czerski (Opole), ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (Kraków), ks. prof. dr hab. Andrzej Kowalczyk (Gdańsk) i ks. prof. dr hab. Bogdan Poniży (Poznań). Zarząd postanowił dołożyć wszelkich starań, aby w najbliższym czasie sfinalizować utworzenie Stowarzyszenia Biblistów Polskich, mającego własny statut zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski i mogącego prowadzić i rozwijać samodzielną działalność. Starania w tym względzie trwa-

ją od kilku lat i najwyższy czas, aby doczekały się rychłego i pomyślnego zakończenia.

W niniejszym numerze „Collectanea Theologica” nie został zamieszczony tekst referatu prof. Jamesa Swetnama, który ukazał się na łamach „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” (51/1998/4, s. 251-260). Z kolei ks. doc. Jerzy Chmiel zapowiedział, iż tekst jego wystąpienia ukaze się w najbliższym czasie w postaci osobnej publikacji. Do materiałów sympozjum zostały natomiast dodane trzy inne teksty związane z problematyką poznających obrad. Bp dr Stanisław Gądecki, wykorzystując doświadczenie nabyte w trakcie prac translatorskich w ramach Biblii Paulińskiej, omawia temat *Trudności związane z tłumaczeniem Pisma Świętego na przykładzie 2. Księgi Machabejskiej*. Ks. dr Stanisław Haręzga krytycznie przedstawia projekt końcowego dokumentu II Polskiego Synodu Plenarnego zatytułowany *Posługa słowa*. Natomiast dr Hubert J. Karczmar ski, w związku z półwieczem, jakie upłynęło od wydania w 1947 r. przekładu Nowego Testamentu na język polski, którego dokonał ks. prof. Eugeniusz Dąbrowski (zm. 81.IV.1970), przedstawia sylwetkę tego zasłużonego biblisty oraz ważne informacje na temat jego *opus vitae*.

Trzeba podkreślić zarówno gościnność gospodarzy jak wręcz rodzinną atmosferę, jaka panowała podczas poznańskiego sympozjum. Regularne coroczne spotkania sprzyjają systematycznej wymianie myśli, a także umacnianiu dawniejszych i nowszych więzi oraz przyjaźni. Właśnie ten głęboko osobisty i emocjonalny wymiar ma ogromne znaczenie i nie pozostaje bez wpływu na pomnożenie owoców współpracy, która bez tych spotkań na pewno nie osiągnęłaby tak znaczących rozmiarów.

Następne Sympozjum Biblistów Polskich ma się odbyć w połowie września 1999 r. w Kielcach.

ks. Waldemar Chrostowski